

Norden

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen och redogörelsen till handlingarna och att motionsyrkandena avslås.

Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll valt att behandla fyra områden i sitt utlåtande. Dessa områden är det nordiska samarbetet, inklusive det arktiska samarbetet, gränshinderarbetet, nordiskt samarbete inom hälso- och sjukvård samt nordiskt samarbete inom försvar. Utrikesutskottet konstaterar att det nordiska samarbetet vilar på en djup folklig förankring och en bred förgrening av samarbetsområden. Utskottet välkomnar att alltmer fokus har lagts på det nordiska samarbetets utåtriktade dimension. Genom det nordiska samarbetet kan de nordiska länderna visa för omvärlden vad Norden uppnått på många områden. Utrikesutskottet konstaterar att det nordiska samarbetets betydelse blir än mer aktuellt när Sverige tar över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018.

I betänkandet finns tio reservationer (M, SD, V, KD).

Behandlade förslag

Redogörelse 2016/17:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2016.

Skrivelse 2016/17:90 Nordiskt samarbete 2016.

Tolv yrkanden i en följdmotion.

Ett tjugotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Redogörelsens och skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	7
Det nordiska samarbetet m.m.	7
Gränshinderarbetet	11
Nordiskt samarbete inom hälso- och sjukvård.....	12
Nordiskt samarbete inom försvar	13
Övriga yrkanden	14
Skrivelsen och redogörelsen	14
Reservationer	15
1. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (M)	15
2. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (SD).....	15
3. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (V).....	19
4. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (KD).....	20
5. Gränshinderarbetet, punkt 2 (SD).....	21
6. Gränshinderarbetet, punkt 2 (V).....	22
7. Gränshinderarbetet, punkt 2 (KD)	23
8. Nordiskt samarbete inom hälso- och sjukvård, punkt 3 (KD)	23
9. Nordiskt samarbete inom försvar, punkt 4 (M)	24
10. Nordiskt samarbete inom försvar, punkt 4 (SD)	25
Särskilt yttrande.....	27
Gränshinderarbetet, punkt 2 (C)	27
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	28
Skrivelse 2016/17:90.....	28
Följdmotionen	28
Redogörelse 2016/17:NR1	29
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	29
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Det nordiska samarbetet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13,

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.1,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 24 och

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2–10.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (KD)

2. Gränshinderarbetet

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2027 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,

2016/17:2589 av Fredrik Christensson och Daniel Bäckström (båda C),

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 23 och

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (KD)

3. Nordiskt samarbete inom hälso- och sjukvård

Riksdagen avslår motion

2016/17:3305 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 17.

Reservation 8 (KD)

4. Nordiskt samarbete inom försvar

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.2 och

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12.

Reservation 9 (M)

Reservation 10 (SD)

5. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

6. Skrivelsen och redogörelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:90 och redogörelse 2016/17:NR1 till handlingarna.

Stockholm den 18 maj 2017

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Markus Wiechel (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Pernilla Stålhammar (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Sotiris Delis (M), Ola Johansson (C) och Jamal Mouneimne (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 2016/17: NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2016 och regeringens skrivelse 2016/17:90 Nordiskt samarbete 2016. Utskottet behandlar även 20 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 och 12 yrkanden i en följdmotion. Fokus för utskottets beredning blir framför allt de nordiska samarbetsområden som berörs i de motioner som behandlas.

Utrikesutskottet besökte Finland den 3–4 maj 2016. Den 26 maj 2016 besökte Finlands talman utrikesutskottet, försvarsutskottet och EU-nämnden. En delegation från utrikesutskottet deltog i en internationell konferens om utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete i Finland 19–20 juni 2016. Ledamöter från utrikesutskottet deltog i Nordiska rådets septembermöte i Stockholm och möte om Nordens röst i världen – Norden och G20 den 26 september 2016. En av utskottets ledamöter deltog i en konferens om nordisk försvars- och säkerhetspolitik i Danmark 9–10 oktober 2016, anordnad av Nordiska rådet och det nordiska försvarssamarbetet Nordefco (Nordic Defence Cooperation). Utskottets presidium deltog vidare i det nordisk-baltiska NB8-mötet i Reykjavik den 25 oktober 2016. Utrikesutskottet besökte norska försvarets operativa högkvarter Bodö den 30–31 januari 2017. Finska utrikesutskottet besökte utrikesutskottet den 16–17 maj 2017.

Utrikesutskottet har behandlat ett meddelande från EU-kommissionen och EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitik om en integrerad EU-politik för Arktis (2016/17:UU6).

Redogörelsens och skrivelsens huvudsakliga innehåll

I Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2016 (2016/17: NR1) redogörs för huvuddragen i Nordiska rådets verksamhet och dess session den 1–3 november 2016, den svenska delegationens arbete och rådets övriga verksamhet under det gångna året. Berättelsen omfattar även redogörelser för verksamheten i den parlamentariska Östersjökonferensen, den arktiska parlamentarikerkonferensen och den parlamentariska Barentskonferensen.

I skrivelse 2016/17:90 Nordiskt samarbete 2016 redogör regeringen för samarbetet inom Nordiska ministerrådet, inklusive inriktningen på Norden och omvärlden samt gränshinderarbetet. Vidare innehåller skrivelsen en redogörelse för det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet, nordiskt samarbete inom försvar och krisberedskap, Sveriges bilaterala samarbete med övriga nordiska länder, Öresundssamarbetet,

Nordområdessamarbetet samt för förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018.

Utskottets överväganden

Det nordiska samarbetet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om reformering av det nordiska samarbetet samt motionsyrkanden om det nordiska samarbetets innehåll och inriktning.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (V) och 4 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:812 yrkande 14 anför Hans Linde m.fl. att regeringen ska verka för en konvention för partnerskap och samkönade äktenskap inom ramen för det nordiska samarbetet. I samma motion yrkande 15 anføres att regeringen där även bör verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap ska gälla för partnerskap såväl som för samkönade äktenskap. Dessutom anføres i yrkande 16 att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor om sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

I partimotion 2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 13 anför Vänsterpartiet att regeringen bör arbeta för att Nordiska ministerrådet tillsätter ett program för ökat industrisamarbete, forskning och innovation i Norden.

I kommittémotion 2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. yrkande 12 anför Moderaterna bl.a. att Sverige ska fortsätta arbeta för att effektivisera, stärka och modernisera det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet.

I kommittémotion 2016/17:3208 yrkande 24 anför Sofia Damm m.fl. att regeringen bör fortsätta att vara pådrivande för att reformera vårt nordiska samarbete för att det ska bli så effektivt och relevant som möjligt.

I kommittémotion 2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. yrkande 2 anför Sverigedemokraterna att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för ett fördjupat samarbete och kraftfulla åtgärder för att motverka radikaliserings, terrorism och terrorresor. I yrkande 3 i samma motion anför motionärerna att det tydligare ska definieras hur Nordiska ministerrådets budgetpost för integration ska användas. Vidare, i yrkande 4, anføres att regeringen ska verka för att marknadsföra Norden som besöks- och turistmål.

Motionärerna anför i yrkande 5 att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att ytterligare stärka den nordiska närvaron i de baltiska länderna under den tid närvaron i Ryssland är begränsad. I yrkande 6 anføres att regeringen inom det nordiska samarbetet ska stärka och bevara det nordiska kulturarvet. Vidare anför motionärerna i yrkande 7 att regeringen ska verka för

en bred nordisk kulturkanon som ett led i strategin för det nordiska kultursamarbetet. Sverigedemokraterna anför i yrkande 8 att regeringen ska verka för att stärka nordisk språkförståelse. I yrkande 9 anförs att Sverige inom det nordiska samarbetet bör arbeta för att Norden ska vara världsledande inom frågor som rör djurskydd och djurens välbefinnande. Vidare, i yrkande 10, anförs att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att de nordiska länderna i högre utsträckning än i dag harmoniserar djurskyddslagstiftningen och regelverket för uppföljande kontroller så att bristande djurskydd inte ska kunna utgöra en konkurrensfördel inom Norden.

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet konstaterar att det nordiska samarbetet vilar på en djup folklig förankring och en bred förgrening av samarbetsområden. Utskottet håller med regeringen om att det i ljuset av ökade nationalistiska och protektionistiska strömningar är allt viktigare att värna om ett starkt, öppet och värdegrundsbaserat nordiskt samarbete. Under de senaste åren har alltmer fokus lagts på det nordiska samarbetets utåtriktade dimension, vilket utskottet välkomnar. Genom det nordiska samarbetet kan de nordiska länderna visa för omvärlden vad Norden uppnått på många områden. Nordiskt samarbete är också av betydelse i internationella forum, såsom FN, där de nordiska rösterna sammanvägt har en större tyngd.

Utrikesutskottet konstaterar att det nordiska samarbetets betydelse blir än mer aktuell när Sverige tar över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018. Sverige kommer samtidigt att ha samordningsansvar för de utrikes- och säkerhetspolitiska mötesformaten i nordisk krets (N5) och i nordisk-baltisk krets (NB8).

Samarbetet inom nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet har inlett sin andra fas i arbetet med att reformera och modernisera Nordiska ministerrådet. Reformarbetet syftar bl.a. till stärkt politiskt samarbete, en effektivare budget och en mer målinriktad användning av nordiska projekt. Med anledning av ett motionsyrkande om Nordiska ministerrådets budget konstaterar utskottet att det är Nordiska ministerrådet som föreslår hur medel ska fördelas mellan sina olika verksamheter i den totalbudget som presenteras. De nordiska medlemsländerna beslutar därefter gemensamt om budgeten. Nordiska ministerrådets budget för 2017, som finns redovisad i detalj på rådets webbplats, uppgår till 927 000 danska kronor – samma nivå som för 2016.

Nordiska ministerrådets arbete med internationell profilering och positionering av Norden fortsatte under 2016. Profileringsaktiviteter genomfördes i Milano, Shanghai, Tokyo, Berlin, New York och Marrakech.

De nordiska statsministrarna lanserade 2015 initiativet Nordiska lösningar på globala utmaningar. Inom detta samarbete finns projekt som bl.a. fokuserar på nordisk kunskapsexport av klimat- och energilösningar och lösningar för

hållbara städer. För 2014–2017 finns ett nordiskt samarbetsprogram för innovations- och näringspolitik som bedrivits genom Nordiska ministerrådets institution Nordisk innovation, och nu pågår arbetet med att ta fram ett nytt samarbetsprogram för 2018–2021. Ett projekt inom samarbetet är expertnätverket Nordmin, som bl.a. syftar till att stärka den nordiska gruv- och mineralnäringens konkurrenskraft.

Det nordiska samarbetet bygger i hög grad på en kulturell värdegemenskap, och kultursamarbetet är en av hörnstenarna i samarbetet. Inriktningen på det nordiska samarbetet inom kultursektorn styrs av Nordiska ministerrådets strategi för kultursamarbete 2013–2020. Av den framgår att språkförståelsen i Norden ska främjas. Därför finns det bl.a. pilotprogram för barn och unga inom det nordiska kultursamarbetet. År 2006 enades nordiska utbildnings- och kulturministrar om en deklaration om nordisk språkpolitik med mål som att alla nordbor ska kunna kommunicera med varandra, i första hand på ett skandinaviskt språk. Till Nordiska rådets session 2015 tog Nordiska ministerrådet fram en redogörelse för uppföljningen av språkdeklarationen. Riksdagen har tidigare tagit ställning till motionsyrkanden om att införa en nordisk kulturkanon och om nordisk språkförståelse, och utskottet avstyrkte då yrkandena (2014/15:UU9).

Den s.k. Växjödeklarationen om djurskydd och livsmedel från nordiska ministermötet 2008 understryker bl.a. Nordens position som en föregångsregion när det gäller djurhälsa och djurskydd. Det framgår även att ett gott djurskydd anses vara en viktig nordisk konkurrensfördel. Utskottet har i tidigare betänkanden behandlat motionsyrkanden om djurskydd, och utskottet (2014/15:UU9) avstyrkte då ett likalydande yrkande.

De nordiska ländernas justitieministrar diskuterade vid ministerrådet för lagstiftningsfrågor i juni 2016 hur samhället kan förebygga radikalisering. Även på tjänstemannanivå utbyter man erfarenheter kring lagstiftningsarbete i frågan om utländska terroriststridande.

Nordiska ministerrådet lanserade under 2016 ett brett samarbetsprogram för integration och flyktingmottagande baserat på erfarenhetsutbyte mellan de nordiska länderna. Det norska ordförandeskapet kommer att ha fortsatt fokus på integration under 2017.

I samtliga nordiska länder kan två personer av samma kön ingå äktenskap på samma villkor som par av olika kön. Det får antas att de länder som har infört samkönade äktenskap kommer att respektera ett äktenskap ingånget i Sverige. Utrikesutskottet delar civilutskottets uppfattning i betänkande 2016/17:CU10 om att det även fortsättningsvis är en uppgift för Sverige att i internationella förhandlingar verka för en reglering på internationell nivå som möter de behov av rättssäkerhet som finns för samkönade par och som jämställer dem med par av olika kön. Detta bör enligt utrikesutskottet också inkludera det nordiska samarbetet.

Europarådet, i vilket alla nordiska länder ingår, antog 2010 en rekommendation med riktlinjer för hur medlemsstaternas lagar och regler ska förbättras när det gäller hbtq-personer. Utskottet förutsätter att regeringen

inom internationella forum såsom t.ex. Nordiska ministerrådet fortsätter att aktivt arbeta för att utöka skyddet mot diskriminering. Utskottet understryker vikten av att Sverige såväl i nordisk-baltiska samarbeten som bilateralt med nordiska och baltiska länder fortsätter att uppmana regeringar att förhindra diskriminering och att arbeta för en attitydförändring gentemot hbtq-personer.

Nordiska ministerrådets samarbete med Baltikum och Ryssland m.fl.

Nordiska ministerrådet har ett omfattande samarbete med de baltiska länderna med kontor i samtliga baltiska länder. Under 2016 fortsatte Nordiska ministerrådet att stödja oberoende ryskspråkiga medier i de baltiska länderna genom stöd till journalistutbildning för ryskspråkiga journalister samt till uppbyggnad av en ryskspråkig tv-kanal i Estland.

Sedan ryska justitiedepartementet registrerade Nordiska ministerrådet som ”utländsk agent” och Nordiska ministerrådet avbröt sin verksamhet vid sina kontor i nordvästra Ryssland har Nordiska ministerrådet fortsatt sin verksamhet i Ryssland via nordiska förvaltningsorgan och genom journalist- och parlamentarikerutbyten samt samarbetsprojekt inom hälsa, miljö, mänskliga rättigheter och kultur. Möjligheterna att stödja demokratiska institutioner är centrala teman. Utrikesutskottet välkomnar att samarbetet kunnat fortsätta inom parlamentariska forum såsom Östersjösamarbetet, Barentskonferensen samt det arktiska samarbetet. Såsom grannar till Ryssland behöver de nordiska länderna upprätthålla relationer och kontakter med Ryssland, särskilt på regional nivå, men utan att ge avkall på en principiell hållning. Utskottet framhåller värdet i att samarbeta mer med frivilligorganisationer, civilsamhället och kultursektorn i Ryssland för att stödja mellanfolkliga kontakter.

Arktiskt samarbete

Utskottet har tidigare uttalat att regeringen regelbundet bör informera riksdagen om utvecklingen i det arktiska området (bet. 2011/12:UU3, bet. 2013/14:UU14, bet. 2015/16:UU11 och bet. 2015/16:UU18). Utskottet konstaterar att regeringen inte tagit till sig utskottets uttalande. Med hänsyn till det arktiska samarbetets strategiska betydelse står utskottet fast vid att regeringen i en skrivelse till riksdagen ska redogöra för utvecklingen i det arktiska området och för verksamheten i Arktiska rådet och Barentsrådet. Det bör ske i samband med den årliga skrivelsen till riksdagen om det nordiska samarbetet.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:812 yrkandena 14–16, 2016/17:1737 yrkande 13, 2016/17:2768 yrkande 12 i denna del, 2016/17:3208 yrkande 24 och motion 2016/17:3678 yrkandena 2–10.

Gränshinderarbetet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om gränshinder, gränsstatistik och nordisk yttre gränsbevakning.

Jämför reservation 5 (SD), 6 (V) och 7 (KD).

Motionerna

I motion 2016/17:2027 yrkande 1 anför Kristina Yngwe att regeringen ska ta krafttag för att stärka integrationen i Öresundsregionen. I samma motion yrkande 2 anför att regeringen ska säkerställa att en handlingsplan för hur Öresundspendlingen kan förbättras skyndsamt tas fram.

I kommittémotion 2016/17:2474 yrkande 20 anför Håkan Svenneling m.fl. att regeringen bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik.

I motion 2016/17:2589 anför Fredrik Christensson och Daniel Bäckström att gränshindren för näringslivet mellan Norge och Sverige ska minskas.

I kommittémotion 2016/17:3208 yrkande 23 anför Sofia Damm m.fl. att regeringen bör ge riksdagen fortlöpande rapportering om de framgångar som det nordiska gränshinderrådet åstadkommer.

I kommittémotion 2016/17:3678 yrkande 1 av Aron Emilsson m.fl. anför Sverigedemokraterna att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för en gemensam nordisk yttre gränsbevakning.

Utskottets ställningstagande

En av det nordiska samarbetets grundläggande hörnstenar är de öppna gränserna mellan de nordiska länderna. Utrikesutskottet betonar vikten av att det ska vara fullt möjligt att flytta, pendla, studera och driva företag över de nordiska landgränserna utan att hamna i en gråzon eller hindras av otydliga lagar eller regler. Arbetet med att bekämpa gränshinder i syfte att främja jobb och tillväxt i de nordiska länderna är en av de nordiska samarbetets viktigaste utmaningar. De nordiska grannländerna utgör en mycket stor andel av varje nordiskt lands export- och importmarknad. Utskottet konstaterar att det ligger i samtliga nordiska länders intresse att det nordiska näringslivet ska kunna operera så obehindrat som möjligt.

De nordiska regeringarna tillsatte Gränshinderrådet 2014 för att avskaffa gränshinder mellan de nordiska länderna, förebygga att gränshinder uppkommer och förbättra informationen om den fria rörligheten mellan de nordiska länderna. Regeringen har i skrivelsen om nordiskt samarbete (2016/17:90) informerat om att tolv gränshinder har lösts eller avskrivits av

Gränshinderrådet. Den stående målsättningen är att fem till tio gränshinder ska lösas per år.

Bristen på en långsiktigt finansierad gränsregional statistik är upptagen som ett gränshinder inom det nordiska samarbetet. Frågan om en samnordisk finansieringslösning för detta bereds inom Nordiska ministerrådet där det även pågår ett projekt om utbyte av data om sysselsättning mellan de nordiska länderna under en tidsbegränsad period.

Utrikesutskottet noterar regeringens beslut om att slopa identitetskontroller för inresande över Öresund till Sverige. I samma regeringsbeslut skärptes även de tillfälliga gränskontrollerna mot andra Schengenländer. Utrikesutskottet uppmanar regeringen att fortsätta värna den nordiska mobiliteten i relation till de tillfälliga gränskontrollerna.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:2027 yrkandena 1 och 2, 2016/17:2474 yrkande 20, 2016/17:2589, 2016/17:3208 yrkande 24 och motion 2016/17:3678 yrkande 1.

Nordiskt samarbete inom hälso- och sjukvård

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkande om en nordisk beredningsgrupp om högspecialiserad behandling inom hälso- och sjukvården.

Jämför reservation 8 (KD).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3305 yrkande 17 anför Emma Henriksson m.fl. att regeringen ska utreda förutsättningarna för att etablera en nordisk beredningsgrupp på hög nivå som kan stärka och vidareutveckla det nordiska samarbetet om högspecialiserad behandling inom hälso- och sjukvården.

Utskottets ställningstagande

Beträffande förslaget i kommittémotion 2016/17:3305 om att utreda förutsättningarna för att etablera en nordisk beredningsgrupp på hög nivå som kan stärka och vidareutveckla det nordiska samarbetet om högspecialiserad behandling inom hälso- och sjukvården, noterar utskottet att det arbete som inleddes 2014 med rapporten Det framtida nordiska hälsosamarbetet fortsätter.

Ministerrådet för social- och hälsopolitik har under 2016 tillsammans med ministerrådet för livsmedels- och lantbruksfrågor etablerat en tvärssektoriell nordisk strategigrupp mot antimikrobiell resistans och en nordisk folkhälsoarena bestående av regeringstjänstemän med ansvar för folkhälsa. En nordisk grupp för högspecialiserad behandling och ett nordiskt nätverk för sällsynta sjukdomar inledde sitt arbete under 2016. Det norska

ordförandeskapet initierade 2017 ett treårigt projekt: Nordiskt forskningssamarbete för bättre hälsa. Två toppmöten har arrangerats om psykisk hälsa.

Med hänvisning till att insatser redan har inletts avstyrker utskottet motionen 2016/17:3305 yrkande 17.

Nordiskt samarbete inom försvar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om nordiskt försvarssamarbete, inklusive frågan om ömsesidiga försvarsgarantier.

Jämför reservation 9 (M) och 10 (SD)

Motionen

I kommittémotion 2016/17: 2768 yrkande 12 anför Karin Enström m.fl. att Sverige ska fortsätta verka för ett fördjupat nordiskt samarbete också på det säkerhetspolitiska området och stärka det bilaterala samarbetet med de nordisk-baltiska länderna.

I kommittémotion 2016/17:3678 yrkande 11 anför Aron Emilsson m.fl. att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för ökade insatser för att uppnå ett samordnat luftförsvar och en samordnad luftövervakning. I samma motion yrkande 12 anför motionärerna att regeringen långsiktigt ska skapa förutsättningar för ett nordiskt försvarssamarbete som också omfattar ömsesidiga försvarsgarantier.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning om det nordiska försvarssamarbetets betydelse. Det finns ett behov av ett allt närmare försvarssamarbete och en stärkt säkerhetspolitisk dialog mellan de nordiska länderna. Utskottet konstaterar att samarbetet inom Nordefco (Nordic Defence Cooperation) har utvecklats positivt inom områden som internationella operationer, logistik, utbildning och förmågeutveckling. De nordiska försvarsministrarna har under 2016 ingått avtal om att förenkla för de nordiska ländernas försvarsmakter att verka på varandras sjö-, luft- och landområden i fredstid. Avtal om alternativbaser på flygsidan, som ingicks 2016, gör det möjligt att använda ett annat nordiskt lands närliggande flygbaser. Arbetet med att etablera utbyte av luftlägesinformation har fördjupats. Ett övergripande avtal mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige undertecknades 2015 om samarbete inom försvarsmaterielområdet. Enligt utskottets bedömning har det nordiska samarbetet bidragit till försvarsmaktens

operativa förmåga och till att höja tröskeln för incidenter, kriser och konflikter i närområdet.

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet har tidigare behandlat frågan om nordiskt samarbete i betänkande 2014/15:UFöU5 och såg då stora möjligheter till ett än mer fördjupat nordiskt försvarssamarbete men med den principiella begränsningen att samarbetet inte bör innebära ömsesidiga försvarsförpliktelser. Säkerhetsläget i det svenska närområdet har försämrats över tid. Utrikesutskottet konstaterar att det i en osäker omvärld är viktigt att den svenska säkerhetspolitiska linjen är fast och tydlig. Säkerhet byggs solidariskt med andra. Den svenska solidaritetsförklaringen intar en central position i Sveriges säkerhetspolitik och har ett brett stöd i Sveriges riksdag. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett nordiskt land, och vi förväntar oss att övriga nordiska länder agerar på samma sätt om Sverige skulle drabbas. Sverige ska därför kunna såväl ge som ta emot militärt stöd.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2016/17: 2768 i denna del och motion 2016/17:3678 yrkandena 11 och 12.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår de motionsyrkanden som anges i bilaga 2.

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns i betänkandet även motionsyrkanden som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2014–2018 som utskottet antog i oktober 2014. Utskottet har vid en genomgång funnit att de yrkanden som anges i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna i bilaga 2.

Skrivelsen och redogörelsen

Utskottet föreslår att skrivelse 2016/17:90 och redogörelse 2016/17:NR1 läggs till handlingarna.

Reservationer

1. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (M)

av Karin Enström (M), Margareta Cederfelt (M), Göran Pettersson (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.1 och
avslår motionerna
2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 14–16,
2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 24 och
2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2–10.

Ställningstagande

Sverige har och ska fortsätta arbeta för att effektivisera, stärka och modernisera det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet. Målet ska vara att det nordiska samarbetet i än högre grad ska bli ett användbart politiskt instrument för de nordiska regeringarna och bättre avspegla ländernas aktuella politiska prioriteringar. Sverige ska också arbeta för att synliggöra den gemensamma och omfattande verksamhet som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

2. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2–10 och
avslår motionerna
2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13,
2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.1 och
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 24.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna välkomnar att frågan om radikalisering, terrorism och den oroande utvecklingen mot att unga i Norden reser för att delta i terrorverksamhet lyfts på dagordningen inom det nordiska samarbetet. När allt fler personer i nordiska länder radikaliseras och väljer att stödja terrorism, antingen genom aktiviteter inom Norden och Europa eller genom att resa utanför Europas gränser, krävs ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna. Det är viktigt att varje land tar sitt eget ansvar och genomför nödvändiga lagändringar för att stoppa terrorism och terrorresor. Även de gemensamma insatserna för att förebygga våldsbejakande extremism är i det här sammanhanget centrala. Vi efterfrågar samtidigt ett fortsatt och fördjupat samarbete och en dialog mellan våra nordiska länder för att göra arbetet så effektivt som möjligt. Sverigedemokraterna menar att vi dels måste förebygga att människor deltar i terrorresor genom att på olika sätt motverka en utveckling av radikalisering bland unga i segregerade områden, dels måste verka för att de som reser från Norden för att ansluta sig till terrororganisationer inte ska få möjlighet att resa tillbaka till Norden utan konsekvenser. Detta är viktigt ur flera perspektiv: dels för att inte ytterligare bidra till att destabilisera regionen i framför allt Syrien och Irak och för att avhjälpa det mänskliga lidande som pågår, dels för att värna säkerheten i Norden, förhindra ytterligare radikalisering och för att minska risken för terrorbrott i Sverige och övriga Norden.

Sverigedemokraterna anser att budgetens integrationspost inte definierats tillräckligt tydligt. Eftersom 12 miljoner kronor är en ansevärd ekonomisk satsning i dessa sammanhang vill vi se en tydligare definiering av hur pengarna ska användas, en definiering som är väl förankrad i Nordiska rådet.

Norden är ett starkt varumärke i världen och ses både som en politiskt stabil region, en region med långvarig demokrati och en region som är intressant att besöka. Sverigedemokraterna välkomnar därför kultursatsningen i London under 2017 som syftar till att profilera Norden och nordisk kultur internationellt. Inte minst är detta viktigt utifrån syftet att öka intresset för Norden som besöksmål och handelspartner. Våra möjligheter att marknadsföra resurser som inte går att utlokalisera, såsom kultur och natur, är utan tvekan viktiga pull-faktorer för att förstärka framför allt turism och besöksnäring i Norden.

De nordiska länderna har genom Nordiska ministerrådet varit etablerade i Ryssland under 20 år. Två kontor finns i nordvästra Ryssland, ett i Sankt Petersburg och ett i Kaliningrad, och tre informationscentrum i Murmansk, Petrozavodsk och Archangelsk. Närvaron har syftat till att stödja civilsamhället och verka för stabilitet och utveckling inom regionen. Sedan

Ryssland registrerade Nordiska ministerrådet som utländsk agent, vilket kraftigt försvårade Nordiska ministerrådets arbete, beslutade de nordiska samarbetsministrarna att avveckla verksamheten i nordvästra Ryssland. Det belyser en tråkig utveckling, men var en nödvändig markering från de nordiska ländernas sida. Samtidigt är en fortsatt dialog viktig för alla parter. Stängningen av kontoren i nordvästra Ryssland får dock inte innebära en försämrad bevakning av nordiska intressen och närvaro i denna del av Östersjöregionen och gentemot de baltiska staterna med vilka vi har ett långvarigt och betydelsefullt samarbete. Regeringen bör inom Nordiska ministerrådet se över hur man ytterligare kan förstärka närvaron i och samverka med de baltiska länderna under tiden situationen i Ryssland ser ut som den gör, för att inte förlora betydelsefulla kontaktytor i regionen och för att ta till vara den kompetens som finns vid kontoren i Ryssland.

Det nordiska samarbetet bygger på stabila fundament, och ett av fundamenten är de kulturella likheterna. Sverigedemokraterna förespråkar ett förstärkt samarbete inom kultur- och utbildningsområdet där vi menar att den nordiska språkförståelsen kan förbättras, en nordisk kulturkanon införs som en naturlig utveckling av den litteraturkanon som redan existerar och ett tätare samarbete kring friluftsliv och marknadsföring av Norden, bl.a. genom att ta ett nytt tag om en satsning för ett nordiskt friluftslivsår.

Grunden till den svenska kulturens särart ligger i vår historia och i den natur och det klimat där den har vuxit fram. Mot denna bakgrund är det naturligt att vår kultur uppvisar stora likheter med våra nordiska grannländers. Genom likheterna i levnadsbetingelser och årtusenden av nära och naturliga relationer mellan befolkningarna har en skandinavisk och nordisk kulturkrets vuxit fram. Det nordiska kultursamarbetet utgör hörnstenen i den gemenskap som binder samman de nordiska länderna. Kultursamarbetet återspeglar den grund av gemensamma värderingar som vi i de nordiska länderna står på.

År 2005 beslutade den borgerliga danska regeringen med stöd av Dansk Folkeparti att ta fram förslag på verk som kunde ses som en särskilt värdefull del av det danska kulturarvet och tillsammans utgöra en dansk kulturkanon. Det primära syftet med kulturkanonen var att den skulle fungera som en introduktion till det danska kulturarvet och stimulera till tankar och debatt kring konst- och kulturfrågor. Trots de starka känslor som initialt omgav projektet har den färdiga kulturkanonen blivit väl mottagen i stora delar av det danska samhället, och många skolor använder den i dag som en utgångspunkt i sin undervisning. I samband med beslutet om den danska kulturkanonen föreslog också den danska undervisningsministern Bertel Haarder att en gemensam nordisk litteraturkanon skulle tas fram. Haarder kommenterade bakgrunden till förslaget på bl.a. följande sätt:

Den nordiska litteraturantologin är ett viktigt initiativ som ska medverka till att öka språkförståelsen mellan länderna och värna om det gemensamma kulturarvet. Kanske det nordiska håller på att drunkna i sin egen framgång: det har blivit så självklart, att det för somliga kan förefalla osynligt. Jag hoppas därför att den nordiska litteraturkanonen väcker både

inspiration och debatt i en tid när den nordiska kulturgemenskapen behöver synliggöras och förstärkas.

Alla fem nordiska regeringar ställde sig bakom satsningen och finansieringen skedde via Nordiska ministerrådet. Den nordiska litteraturkanonen presenterades 2008 och den bidrog till både en ökad debatt och ett ökat intresse kring den nordiska kulturen. Sverigedemokraterna menar att Nordiska ministerrådet borde följa upp satsningen på den nordiska litteraturkanonen genom att med inspiration från den danska modellen ta fram en ny, bred nordisk kulturkanon som även innefattar områden som arkitektur, bildkonst, musik, scenkonst, film och barnkultur. Den strategi som har tagits fram för det nordiska kultursamarbetet har flera positiva inslag, men den behöver förbättras på ett par punkter, och enligt vår mening är det rimligt att strategin omarbetas för att lägga till ett krav på framtagandet av en nordisk kulturkanon.

Språkförståelsen och möjligheten att kommunicera på de nordiska språken med varandra är en nyckelfaktor i det nordiska samarbetet, inte minst för det nordiska kultursamarbetet är det fundamentalt. Flera av de nordiska språken är nära besläktade och förstås relativt lätt av invånare i andra nordiska länder. Att Nordiska rådet också uppmanar och uppmuntrar till kommunikation på de nordiska språken under gemensamma sessioner och sammanträden är mycket positivt och bidrar till att stärka språkförståelsen mellan parlamentarikerna. Mot bakgrund av att språkförståelsen är så betydelsefull och central är det tråkigt att se att den försämras. En försämrad nordisk språkförståelse kan i förlängningen hämma såväl en integrerad nordisk arbetsmarknad, handelsavtal och utbildningsutbyte som gemenskapen i den nordiska identiteten och kulturutbytet. En förklaring till den försämrade språkförståelsen är globaliseringen och engelskans utbredning, samtidigt som vi inte har samma grad av muntlig kommunikation i dag. En annan förklaring kan vara att undervisningen i grannspråken vid de nordiska universiteten är mycket begränsad och att lärarutbildningarna för t.ex. svensklärare inte innehåller adekvat undervisning i grannspråken eller ens något krav att studera nordiska språk. Kunskapskrav på grannspråk i examensbevisen kunde vara en åtgärd. Sverigedemokraterna anser att regeringen, Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet bör ta denna fråga på allvar och presentera förslag på åtgärder för att stärka den nordiska språkförståelsen.

Djurskyddet inom de nordiska länderna har långa anor och en djup folklig förankring. För många invånare i Norden är det goda djurskyddet en så viktig fråga att den betraktas som en del av den nationella och regionala kulturen och identiteten. De nordiska länderna står sig också väl vid en internationell jämförelse, men förbättringspotentialen är stor, och på vissa områden har Norden halkat efter. Sverigedemokraterna menar att de nordiska länderna borde enas om en gemensam målsättning att vara världens ledande region i frågor som gäller djurskydd och djurens välbefinnande. Ett stort problem är också att det fortfarande finns stora skillnader i djurskyddslagstiftning och uppföljning av denna mellan de nordiska länderna. Det bidrar till att skapa ekonomiska incitament för ett bristande djurskydd, då ett nordiskt land genom

en svagare djurskyddslagstiftning kan skaffa sig konkurrensfördelar gentemot de övriga nordiska länderna. Ett tydligt exempel på detta har varit det förhållandevis svaga djurskyddet inom den danska grisnäringen som gett danska grisbönder ekonomiska fördelar i förhållande till svenska grisbönder. Andra områden där problematiska skillnader fortfarande kvarstår är reglerna kring slakt och kastrering, pälsdjursuppfödning etc. Även reglerna och formerna för uppföljningen av djurskyddslagstiftningen skiljer sig åt mellan länderna. Sverigedemokraterna vill motverka detta och menar därför att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att de nordiska länderna i högre utsträckning än i dag harmoniserar djurskyddslagstiftningen och regelverket för uppföljande kontroller så att bristande djurskydd inte ska kunna utgöra en konkurrensfördel inom Norden.

3. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 14–16 och

2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13 och

avslår motionerna

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.1,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 24 och

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2–10.

Ställningstagande

Sverige bör enligt Vänsterpartiets uppfattning verka för att ett ökat nordiskt samarbete även ska omfatta hbtq-frågorna, och ett sådant samarbete måste utformas tillsammans med representanter från hbtq-organisationerna i de berörda länderna.

Samtliga nordiska länder har i dag infört samkönade äktenskap. En gemensam konvention för partnerskap och samkönade äktenskap inom det nordiska samarbetet skulle garantera att partnerskap eller äktenskap ingånget i ett land också ska ha rättsliga verkningar i ett annat nordiskt land. Regeringen ska inom ramen för det nordiska samarbetet verka för en konvention för partnerskap och samkönade äktenskap.

Nordiska rådets förordning (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap gäller inte för samkönade äktenskap eller partnerskap. Förordningen bygger på en

familjerättslig konvention mellan de nordiska länderna från 1931 som förutsätter ömsesidighet. Med hänsyn till att alla nordiska länder har infört lagstiftning om samkönade äktenskap finns det inte längre några hållbara skäl att undanta förordningen från den allmänna regeln om att alla lagar om äktenskap och makar ska tillämpas på motsvarande sätt på samkönade äktenskap. En överenskommelse i frågan bör träffas med de andra konventionsstaterna. Regeringen bör inom ramen för det nordiska samarbetet verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap ska gälla för partnerskap såväl som för samkönade äktenskap.

De nordiska länderna har i dag ett utbrett samarbete med de baltiska staterna. Det skulle vara positivt om detta utbyte mellan de nordiska och de baltiska staterna även omfattade frågor om sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Även om situationen för hbtq-personer har förbättrats de senaste åren i Baltikum, inte minst i Estland, finns det fortfarande stora utmaningar; trakasserier är vanliga och diskriminering är utbredd. Regeringen ska inom det nordiska samarbetet verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor om sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

De nordiska ländernas industrikompetens kompletterar varandra många gånger snarare än att konkurrera med varandra genom smart specialisering. Den norska industrin har en stark koppling till oljeutvinningen i Nordsjön medan den svenska industrin har varit framgångsrik inom bl.a. automation. Det är också relativt korta transporter mellan länderna, vilket gör att det för många industrier är närmare att importera och exportera från och till grannland än inom Sverige. Därför är en förbättrad infrastruktur över de nordiska gränserna viktig, särskilt när det gäller järnväg och bredband. Det gör att de nordiska länderna i en globaliserad värld snarare tjänar på samarbete och specialisering inom industrin än på konkurrens. Därför bör regeringen arbeta för att Nordiska ministerrådet ska tillsätta ett program för ökat industrisamarbete, forskning och innovation i Norden.

4. Det nordiska samarbetet m.m., punkt 1 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 24 och
avslår motionerna
2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13,
2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.1 och
2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2–10.

Ställningstagande

Det nordiska samarbetet måste ha ett mervärde. Det måste leda till att vi tillsammans kan ta oss an framtida utmaningar. Om vi inte lyckas med detta, förlorar vår nordiska samverkan sin legitimitet. Kristdemokraterna uppmanar regeringen att fortsätta att vara pådrivande för att reformera vårt nordiska samarbete till att bli så effektivt och relevant som möjligt. Det bör även tas i beaktande att våra länder i dag möts på långt fler internationella arenor än då samarbetet en gång initierades. Kristdemokraterna vill se ett starkt och enat nordiskt samarbete där vi inte möts endast av tradition utan för att vi tror att vår gemenskap har en styrka. Vi måste våga släppa samarbetsområden där vårt samarbete inte längre har något mervärde. Vi anser att dessa viktiga diskussioner bör kunna föras på ett mer kostnadseffektivt sätt än i dag.

5. Gränshinderarbetet, punkt 2 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motionerna

2016/17:2027 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,

2016/17:2589 av Fredrik Christensson och Daniel Bäckström (båda C) och

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Arbetet med att avlägsna onödiga gränshinder och att arbeta förebyggande för att motverka att nya hinder uppstår är ett högt prioriterat mål i det nordiska samarbetet. Sverigedemokraterna ser positivt på att Nordiska rådet under sessionen i Oslo 2013 beslutade att bl.a. upprätta ett gränshinderråd. Att arbeta för att undanröja hinder som hämmar gränsöverskridande sysselsättning, tillväxt, utbildning och besöksnäring är i grunden positivt, och Gränshinderrådets prioriterade insatsområden är viktiga för den nordiska integrationen.

Samtidigt är det utifrån vår utgångspunkt centralt att alltid balansera avlägsnandet av gränshinder mot den nationella kontrollen, det nationella självbestämmandet och subsidiaritetsprincipen. Därutöver är det, för att avlägsnandet av gränshinder ska fungera, nödvändigt att de nordiska länderna känner tillit till varandra och att de yttre gränskontrollerna gentemot Europa och världen fungerar tillfredsställande. Sverigedemokraterna välkomnade Danmarks avisering om gränskontroller gentemot Tyskland. För Norden öppnar sig med det en möjlighet att arbeta för en gemensam nordisk strategi för en gemensam nordisk gränsbevakning – en nordisk yttre gräns där vi genom gemensamma resurser tar ansvar för Norden i ett läge då EU:s yttre gräns inte varit tillförlitlig. Med en gemensam nordisk yttre gränskontroll uppnår vi många fördelar: ordning och reda i en orolig tid, avlastning för polisen, fördjupad samverkan på riktigt och en möjlighet att slopa våra nationella gränskontroller internt för god mobilitet inom Norden, såväl för gränspendlare som för företag och handelsutbyte. Vi hade gärna sett att regeringen fortsatt driva denna fråga och verka för att de hinder som finns för ett sådant samarbete undanröjs.

6. Gränshinderarbetet, punkt 2 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20 och avslår motionerna

2016/17:2027 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1 och 2,

2016/17:2589 av Fredrik Christensson och Daniel Bäckström (båda C),

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 23 och

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

I dag saknas information om de personer som rör sig över en nordisk gräns för arbete. Det gör att det är svårt att greppa hur stor betydelse gränsöverskridande samarbete har. Regeringen bör därför arbeta för bilateral avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i delandets statistik.

7. Gränshinderarbetet, punkt 2 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 23 och
avslår motionerna
2016/17:2027 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1 och 2,
2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,
2016/17:2589 av Fredrik Christensson och Daniel Bäckström (båda C) och
2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Kristdemokraterna vill se ett fortsatt nära samarbete med våra nordiska grannländer – ett samarbete där vi tillsammans arbetar för en ökad rörlighet och möter centrala utmaningar. Vi vill se ett effektivt och fokuserat samarbete inom områden där vi tillsammans kan göra en verklig skillnad. Samverkan i Norden bör därför fokusera på att lösa de gränshinder som försvårar för den fria rörligheten och integrationen mellan våra länder.

Integrationen mellan våra länder kommer att fortsätta, men takten kommer att avgöras av hur villiga våra nationella regeringar är på att hjälpa till att undanröja de gränshinder som fortfarande finns. Bara så kan fler medborgare och företag ta del av de positiva effekterna som följer av en fortsatt integration. År 2013 beslutade de nordiska ministrarna att upprätta ett gränshinderråd med uppdrag att främja den fria rörligheten inom Norden för människor och företag. Regeringen bör ge riksdagen fortlöpande rapportering om de framgångar som vi förutsätter att Gränshinderrådet kommer att åstadkomma.

8. Nordiskt samarbete inom hälso- och sjukvård, punkt 3 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3305 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

De nordiska länderna har många gemensamma drag. Förutom språkliga och kulturella likheter har alla de nordiska länderna även relativt små populationer, liknande sjukdomsmönster samt klinisk praxis. Redan i dag pågår många bra samarbeten om högspecialiserad behandling i Norden, men Kristdemokraterna anser att arbetet måste vidareutvecklas för att bättre bidra till effektivitet, kvalitet och god användning av de ekonomiska resurserna i våra länder. Med hänsyn till de nordiska ländernas små befolkningar är det en utmaning att få ett tillräckligt stort befolkningsunderlag för att utveckla och upprätthålla expertisen vad gäller insatsen för särskilt små patientgrupper med behov av högspecialiserad vård.

De nordiska ländernas samarbeten, t.ex. om sällsynta diagnoser genom informationsutbyte via Rarelink, bör utvecklas. Kristdemokraterna stöder förslag i den riktning som framfördes av Bo Könberg i hans rapport från 2014 på uppdrag av Nordiska ministerrådet om en beredningsgrupp för högspecialiserad behandling i Norden. Beredningsgruppen ska stötta länderna i deras kontinuerliga bedömning av var de kan skapa vinster genom att delta i ett nordiskt samarbete om konkreta högspecialiserade behandlingar, t.ex. genom att samarbeta om inköp av dyr teknologi och underlätta arbetet med att sätta nya samarbetsinitiativ.

9. Nordiskt samarbete inom försvar, punkt 4 (M)

av Karin Enström (M), Margareta Cederfelt (M), Göran Pettersson (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.2 och avslår motion

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Sverige ska fortsätta verka för ett fördjupat nordiskt samarbete också på det säkerhetspolitiska området samt ytterligare stärka det bilaterala samarbetet med de nordisk-baltiska länderna.

Det nordiska försvarspolitiska samarbetet inom Nordefco (Nordic Defence Cooperation) fördjupas alltmer och omfattar numera t.ex. gemensamma övningar, samarbete i internationella insatser och materielsamarbeten. Svårigheten i det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet är att de olika

länderna har olika säkerhetsarrangemang. Sverige och Finland är med i EU men inte i Nato. Danmark är med i både Nato och EU, och Norge är bara medlem av Nato. De olika tillhörigheterna blir gränssättande för hur långt den nordiska integrationen kan gå på försvars- och säkerhetsområdet. Sverige bör dock fortsatt utveckla samarbetet inom Nordefco för att uppnå ytterligare samordningsvinster. I det fortsatta nordiska försvarssamarbetet bör man även sträva efter att i ökad utsträckning inkludera de baltiska länderna.

10. Nordiskt samarbete inom försvar, punkt 4 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12 samt avslår motion

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 12.2.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna betraktar Sverige som, i fallande ordning, en del av en nordisk, europeisk, västerländsk och global gemenskap. I linje med detta vill vi särskilt arbeta för att stärka den nordiska identiteten och bredda och fördjupa det nordiska samarbetet. Sverigedemokraterna vill, i likhet med vad som fördes fram i Stoltenbergberapporten 2009, öka det nordiska samarbetet inom försvars- och säkerhetsområdet. Vi ser uppenbara förtjänster i att de nordiska länderna tar ett gemensamt ansvar för regionens säkerhet, i likhet med vad som länge planerades under kalla krigets era. Vi välkomnar därför att de nordiska länderna lanserade Nordefco-samarbetet 2009. Vi välkomnar också att det skett en nära samverkan i försvars- och säkerhetsfrågor mellan de nordiska och baltiska länderna under 2015 och 2016. Det är också positivt att det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet har tagit ordentliga kliv framåt de senaste åren och särskilt det fördjupade försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland. Vi menar dock att mer kan göras för att uppnå ett fördjupat försvarssamarbete, och vi vill se ökade insatser i det nordiska försvarssamarbetet för att uppnå sådana resultat på följande områden:

När det gäller luftförsvar vill Sverigedemokraterna att Sverige i ett kortare perspektiv ska verka för ett tätare samarbete för en samordning av den nordiska luftövervakningen, inkluderat luftförsvaret över Island. I ett längre perspektiv bör nordisk personal skickas till Keflavík på permanent basis. De nordiska flygvapnen knyts därmed närmare varandra och utvecklar samarbetet

i skarpt läge. I princip borde de nordiska flygvapnen klara luftövervakningen över hela det nordiska luftrummet, inklusive Island, utan att vara avhängiga Atlantpakten.

Sverigedemokraterna välkomnar att arbetet med det nordiska försvarssamarbetet har fortskridit, förstärkts och fördjupats under året som gått. Gemensam samverkan kring luft- och sjöförsvaret, personalförsörjning och materiel är några områden där vi samtidigt menar att ländernas samarbete kan förstärkas. Genom den nordiska solidaritetsförklaringen från 2011 har de nordiska länderna gemensamt uttalat att i det fall ett nordiskt land skulle drabbas av en kris eller ett angrepp kommer övriga länder att bistå med relevanta medel. Denna solidaritetsförklaring är dock fortfarande väldigt allmänt hållen och säger inte mycket om hur länderna konkret avser att reagera och hjälpa varandra i händelse av att ett enskilt land hamnar i trångmål, exempelvis vid ett yttre angrepp eller otillbörlig press.

Sverigedemokraterna anser med hänvisning till solidaritetsförklaringen och arbetet inom Nordefco att försvarssamarbetet successivt kan tas till högre nivåer. I det korta perspektivet gäller detta särskilt försvarssamarbetet med Finland. Vi anser att Sveriges regering långsiktigt bör föra diskussioner med de övriga nordiska länderna i syfte att skapa förutsättningar för ett nordiskt försvarssamarbete som också omfattar ömsesidiga försvarsgarantier. En sådan försvarsgaranti skulle inte nödvändigtvis behöva inkludera samtliga nordiska länder i ett inledande skede utan kan påbörjas genom att ett par nordiska länder, t.ex. Sverige och Finland, går före.

Särskilt yttrande

Gränshinderarbetet, punkt 2 (C)

Ola Johansson (C) anför:

I likhet med motion 2016/17:2027 av Kristina Yngve (C) vill jag understryka vikten av att krafttag nu tas för att reparera de skador som uppkommit i Öresundsregionen till följd av de införda gränshindren. Det faktum att det gränslösa Norden återigen fått se gränshinder i form av id-kontroller har skett till en hög kostnad för de människor som dagligen pendlar och för regionens ekonomiska utveckling.

När nu id-kontrollerna äntligen avskaffats kvarstår skadeverkningarna för regionen. Här krävs således insatser för att bygga upp tilltron till den gränslösa Öresundsregionen och för att stärka integrationen av Nordens största sammanhängande arbetsmarknadsregion. Norden har en lång historia av fri rörlighet över gränser. Det har bidragit till ökade möjligheter för människor och företag. Det har stärkt ekonomin. I stället för att införa nya gränshinder är det viktigt att verka för att minska desamma.

Eftersom id-kontrollerna avskaffades under detta betänkandes beredning finner jag inte skäl att nu yrka bifall till motionen utan välkomnar att verkligheten ändrats.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2016/17:90

Regeringens skrivelse 2016/17:90 Nordiskt samarbete 2016.

Följdmotionen

2016/17:3678 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för en gemensam nordisk yttre gränsbevakning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för ett fördjupat samarbete och kraftfulla åtgärder för att motverka radikalisering, terrorism och terrorresor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rådets budgetpost för integration och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att marknadsföra Norden som besöks- och turistmål och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för att ytterligare stärka den nordiska närvaron i de baltiska staterna under tiden som närvaron i Ryssland är begränsad och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet stärka och bevara det nordiska kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en bred nordisk kulturkanon som ett led i strategin för nordiskt kultursamarbete och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stärka den nordiska språkförståelsen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att Norden ska vara världsledande inom frågor som rör djurskydd och djurens välbefinnande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att de nordiska länderna i högre utsträckning än i dag harmoniserar djurskyddslagstiftningen och regelverket för uppföljande kontroller så

att bristande djurskydd inte ska kunna utgöra en konkurrensfördel inom Norden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för ökade insatser för att uppnå ett samordnat luftförsvar och en samordnad luftövervakning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att långsiktigt skapa förutsättningar för ett nordiskt försvarssamarbete som också omfattar ömsesidiga försvarsgarantier och tillkännager detta för regeringen.

Redogörelse 2016/17:NR1

Redogörelse 2016/17:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2016.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:56 av Mats Persson m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort gränshinder i Öresundsregionen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:812 av Hans Linde m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet ska verka för en konvention för partnerskap och samkönade äktenskap och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet bör verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap ska gälla för partnerskap såväl som för samkönade äktenskap och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att man i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:909 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Öresundsintegrationen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1679 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett starkare nordiskt samarbete och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1737 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att Nordiska ministerrådet tillsätter ett program för ökat industrisamarbete, forskning och innovation i Norden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2027 av Kristina Yngwe (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta krafttag för att stärka integrationen i Öresundsregionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att en handlingsplan för hur Öresundspendlingen kan förbättras skyndsamt tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2164 av Lena Emilsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för en nationell strategi och utveckling av Öresundsregionen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2456 av Aron Emilsson och Cassandra Sundin (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse 2019 till Nordiskt år och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2474 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygds- och regionalpolitisk utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2589 av Fredrik Christensson och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska gränshindren för näringslivet mellan Sverige och Norge och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M):

12.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.6 Det nordiska samarbetet och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser det nordiska samarbetet m.m.

12.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.6 Det nordiska samarbetet och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser nordiskt samarbete inom försvar

2016/17:2791 av Börje Vestlund m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nordiskt samarbete i hbt-frågor och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3113 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det nordiska samarbetet och öka tillgängligheten för patienter genom att stärka deras möjlighet att fritt välja vård i Norden, oavsett nationsgränser, samt för vårdens specialiteter att ytterligare samarbeta och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge riksdagen fortlöpande rapportering om de framgångar som det nordiska gränshinderrådet åstadkommer och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen fortsätter att vara pådrivande för att reformera vårt nordiska samarbete till att bli så effektivt och relevant som möjligt och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3305 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att etablera en nordisk beredningsgrupp på hög nivå som kan stärka och vidareutveckla det nordiska samarbetet om högspecialiserad behandling inom hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
5. Övriga yrkanden		
2016/17:56	Mats Persson m.fl. (L)	
2016/17:909	Hillevi Larsson m.fl. (S)	
2016/17:1679	Lars Mejern Larsson (S)	
2016/17:2164	Lena Emilsson m.fl. (S)	
2016/17:2456	Aron Emilsson och Cassandra Sundin (båda SD)	
2016/17:2474	Håkan Svenneling m.fl. (V)	21
2016/17:2791	Börje Vestlund m.fl. (S)	1
2016/17:3113	Cecilia Widegren (M)	